

Cătălina Săndulache

GEOGRAFIE
GHID DE PREGĂTIRE PENTRU BACALAUREAT

EUROPA – ROMÂNIA – UNIUNEA EUROPEANĂ
PROBLEME FUNDAMENTALE

Ediția a IV-a revizuită și actualizată

Caietul elevului

Materia sistematizată

Fișe de lucru

Teste finale

Editura Universitară
București, 2022

Referent: Prof.dr. Steluța Dan

Foto copertă: *Vf. Mont Blanc - Munții Alpi* (stânga sus), *Cercul glaciar Bucura - Munții Retezat* (dreapta sus), *Sfinxul din Bratocea - Munții Ciucaș* (stânga mijloc sus), *Defileul Dunării* (dreapta mijloc sus), *Cuestă - Podișul Bârladului* (stânga mijloc jos), *Lacul Sf. Ana - Craterul Ciomatu Mare* (dreapta mijloc jos), *Crov - Câmpia Română* (stânga jos), *Relief litoral - Faleză și plaja de la Tuzla* (dreapta jos) (foto Cătălina Săndulache, Iulian Săndulache, Mihai Geanana, Dragoș Asaftei).

Mulțumim colaboratorilor noștri pentru sugestii și recomandări.

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SĂNDULACHE, CĂTĂLINA

Geografie : ghid de pregătire pentru Bacalaureat : Europa -
România - Uniunea Europeană : probleme fundamentale /
Cătălina Săndulache. - Ed. a 4-a, rev. și actualiz.. - București : Editura
Universitară, 2022
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-1523-3

913

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062815233

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

GEOGRAFIE - Ghid de pregătire pentru bacalaureat reprezintă o ediție revizuită a acelei anterioare, un auxiliar didactic, un suport de instruire, menit să ofere un real sprijin parcurgerii conținuturilor cuprinse de Programa școlară în vigoare.

În realizarea acestui suport de instruire, autorul a avut în vedere curriculumul școlar de geografie pentru clasa a XII-a în ansamblul său (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, sugestiile metodologice), iar structura și conținutul respectă sugestiile metodologice din Programa de geografie - clasa a XII-a, precum și Programa pentru Examenul de Bacalaureat. În acest context, ghidul poate fi utilizat împreună cu oricare dintre manualele aprobate, aflate în circulație.

Prin complexitatea problemelor prezentate, oportunitatea acestora și modul de formulare a itemilor, lucrarea de față constituie un veritabil instrument de lucru pentru elevi, care, în condițiile utilizării acesteia și în funcție, bineînțeles, și de nivelul de pregătire, de interesul pentru geografie, se vor apropia mai mult de exigențele examinării curente și performanței.

Prin aplicații, teme, întrebări și teste se asigură o evaluare și autoevaluare obiectivă a performanțelor fiecărui elev și o pregătire adecvată, pentru evaluarea ce urmează să aibă loc pe parcursul întregului an școlar, în condițiile concursurilor școlare (Olimpiada de Geografie) și mai ales în vederea pregătirii examenului de bacalaureat.

Utilizarea ghidului permite o învățare activă, elevul este permanent antrenat în desfășurarea lecției, asigurându-se astfel, realizarea instruirii în mod predominant (sau în mod exclusiv) în clasă.

Lucrarea de față cuprinde:

1. Sinteze și aplicații, cu diverse tipuri de itemi, pentru fiecare capitol;
2. 30 de teste, după modelul celor de la examenul de bacalaureat, actualizate ca structură, conținut și cu un pronunțat caracter integrat;
3. Bareme asociate acestor teste, dezvoltate, cu mai multe variante de răspuns, care permit atât verificarea rezolvărilor, cât și o certificare a calității învățării;
4. Harți, grafice foarte bine realizate și extrem de utile.

Considerăm acest ghid de pregătire nu un scop în sine, ci o metodă de a învăța mai bine, mai ușor și mai eficient, de a demonstra elevului importanța studiului Geografiei în general și mai ales a Geografiei României, Europei și Uniunii Europene.

Prin modul de structurare, lucrarea este o noutate pentru studiul geografiei la nivel liceal, este binevenită și de un real folos pentru profesori și elevi. Cu siguranță va contribui la sporirea calității procesului educațional, la învățarea geografiei și în mod deosebit, facilitarea obținerii unor rezultate corespunzătoare așteptărilor la examenul de bacalaureat.

Prof. dr. Steluța Dan

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	3
CAP. I - EUROPA ȘI ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ	7
Spațiul european și spațiul românesc	7
<i>ELEMENTE FIZICO – GEOGRAFICE DEFINITORII ALE EUROPEI ȘI ROMÂNIEI</i>	9
Relieful	9
Clima	24
Apele	32
Învelișul biopedogeografic	39
Sinteza caracteristicilor biopedoclimatice	40
Resursele naturale	43
<i>ELEMENTE DE GEOGRAFIE UMANĂ A EUROPEI ȘI ROMÂNIEI</i>	45
Harta politică a Europei	45
Populația și caracteristicile ei geodemografice	54
Sistemul de orașe	56
Activitățile economice	67
<i>MEDIUL ÎNCONJURĂTOR ȘI PEISAJE</i>	69
<i>Regiuni geografice: Carpații</i>	69
<i>ȚĂRILE VECINE ROMÂNIEI</i>	70
CAP. II - ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ	85
Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene	85
Țările Uniunii Europene	86
MODELE DE TESTE	93
Testul 1	95
Testul 2	99
Testul 3	103
Testul 4	107
Testul 5	111
Testul 6	115
Testul 7	119
Testul 8	123
Testul 9	127
Testul 10	131
Testul 11	135
Testul 12	139
Testul 13	143
Testul 14	147
Testul 15	151
Testul 16	155
Testul 17	159
Testul 18	163
Testul 19	167
Testul 20	171
Testul 21	175
Testul 22	179
Testul 23	183
Testul 24	187
Testul 25	191
Testul 26	195
Testul 27	199
Testul 28	203
Testul 29	207
Testul 30	211
BIBLIOGRAFIE	215

Capitolul I

EUROPA ȘI ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ

SPAȚIUL EUROPEAN ȘI SPAȚIUL ROMÂNESC

1. Europa este penultimul continent ca suprafață (10.170.340 km²) și al treilea continent din punct de vedere demografic (740,2 mil. loc).

Așezarea geografică - este situat în întregime în emisfera nordică, având ca (fig. 1):

- **limite și vecini:** **V** - Oceanul Atlantic; **S** - Marea Mediterană și mările marginale (Marea Tireniană, Marea Adriatică, Marea Ionică, Marea Egee), Marea Neagră, Munții Caucaz; **E** - Munții Ural, Fluviul Ural, Marea Caspică; **N** - Oceanul Arctic;
- **puncte extreme:** **N** - Capul Nord (Norvegia); **S** - Capul Tarifa (Spania); **E** - NE-ul Munților Ural (localitatea Vorkuta - Rusia); **V** - Capul Roca (Portugalia).

Principalele articulații ale țărmurilor sunt:

- **peninsule:** Scandinavă, Kola, Iutlanda, Iberică, Italică, Balcanică, Peloponez, Crimeea;
- **insule:** Islanda, Arhipelagul Britanic (format din insulele Marea Britanie, Irlanda, Hebride, Orkney), Arh. Azore și Madeira (Portugalia), Canare (Spania) (aflate în Oceanul Atlantic), Baleare (Spania), Corsica (Franța), Sicilia și Sardinia (Italia), Malta, Creta (Grecia), Cipru (aflate în Marea Mediterană);
- **golfuluri:** Biscaya (la Oceanul Atlantic), Botnic, Finic și Riga (la Marea Baltică).

Cuprinde două grupări regionale de state: una militară (NATO) și alta economică (UE) și un număr de 46 de state, dintre care cel mai mare ca suprafață și populație este Rusia și cel mai mic este Vatican.

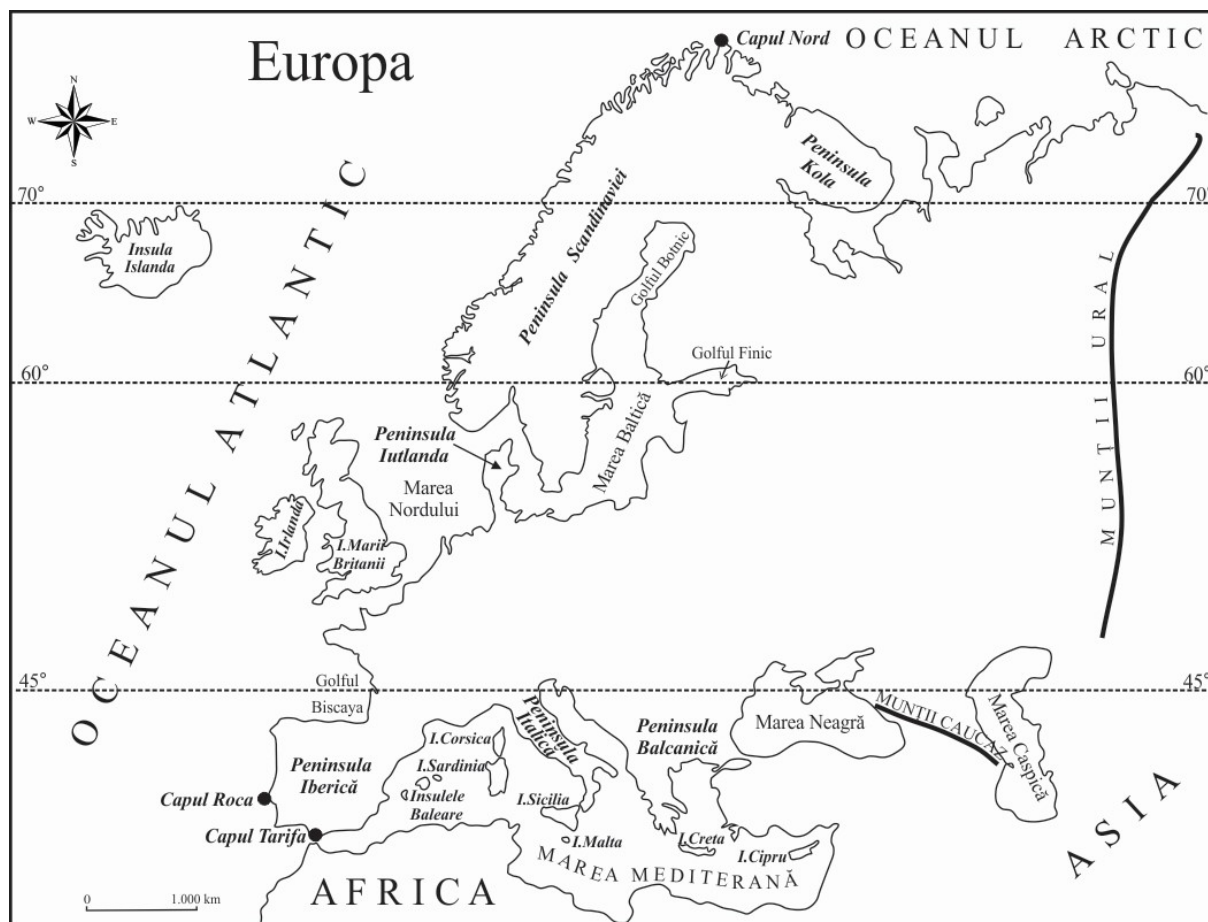

Fig. 1 – Europa: vecinii și articulațiile țărmurilor

2. România înregistrează o suprafață de 238.398 km² și o populație de 19,2 mil. loc. (2020) (cf. INS, 2022). **Așezarea geografică:**

- pe glob România este situată în Emisfera Nordică, la intersecția paralelei de 45° latitudine nordică (ce o situează la jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord) cu meridianul de 25° longitudine estică (ce o situează la jumătatea distanței dintre Oceanul Atlantic și Munții Ural);

- pe continent, România este situată în sud-estul Europei Centrale, având ca **state vecine**: Bulgaria (S), Serbia (SV), Ungaria (NV), Republica Moldova (E) și Ucraina (N și E).

România este definită ca o țară *carpato-dunăreană-pontică*:

- este țară *carpatică* pentru că 2/3 din lungimea Carpaților se află pe teritoriul României și ocupă 28% din suprafața țării;
- este țară *dunăreană (danubiană)* pentru că 1075 km (38%) din lungimea Dunării se află pe teritoriul României sau la granițele sale;
- este țară *pontică* pentru că are ieșire la Marea Neagră în lungul litoralului de 244 km.

România este un stat central european de mărime mijlocie, atât ca suprafață, cât și ca populație. Din punct de vedere geopolitic, România este membru NATO din anul 2004 și membru UE din anul 2007.

FIȘĂ DE LUCRU

I. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Punctul extrem nordic al Europei este situat pe teritoriul statului numit:

- a. Finlanda b. Norvegia c. Rusia d. Suedia

2. În sud, România se învecinează cu statul numit:

- a. Bulgaria b. Rep. Moldova c. Ucraina d. Ungaria

3. Insula Cipru se află în Marea:

- a. Baltică b. Neagră c. Nordului d. Mediterană

4. România este situată în Europa:

- a. Centrală b. Estică c. Nordică d. Sudică

5. România este traversată de meridianul de:

- a. 25° lat.N b. 25° long.E c. 45° long.V d. 45° lat.S

II. Completați spațiile libere cu răspunsul corect:

1. În nord, România se învecinează cu statul numit
2. Punctul extrem vestic al Europei este Capul
3. Teritoriul României este traversat de paralela
4. Pentru că are ieșire la Marea Neagră, România este considerată o țară
5. România este membru al Uniunii Europene din anul

III. Pe baza hărții de mai jos, precizați numele peninsulelor marcate, pe hartă, cu litere de la A la E și numele insulelor marcate, pe hartă, cu numere de la 1 la 5:

Peninsula:

A

B

C

D

E

Insula:

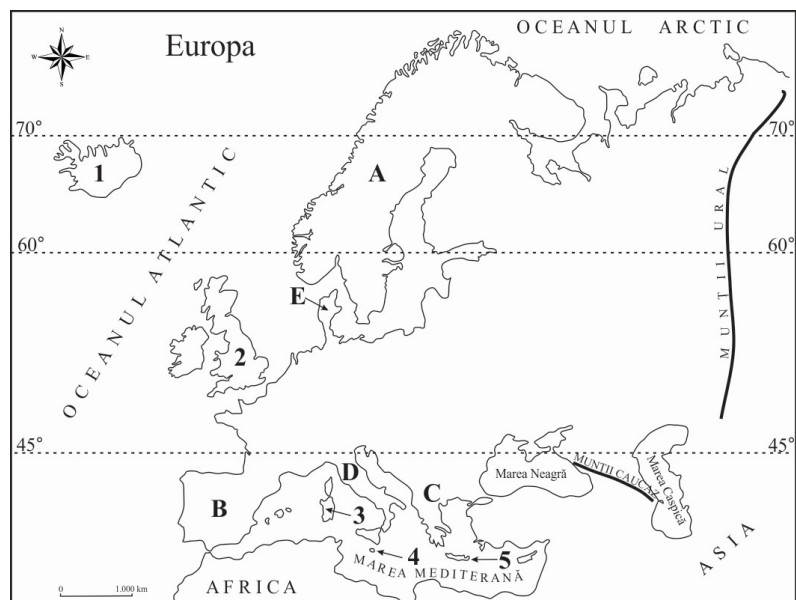
1

2

3

4

5

IV. Prezentați două avantaje economice ale faptului că România este o țară carpatică.

.....

.....

ELEMENTE FIZICO – GEOGRAFICE DEFINITORII ALE EUROPEI ȘI ROMÂNIEI

RELIEFUL EUROPEI

1. Caractere generale ale reliefului Europei

a. din punct de vedere **altimetric**, relieful Europei înregistrează **cele mai mari altitudini** în Vârful Mont Blanc (4 807 m) din Munții Alpi și Vârful Elbrus (5 642 m) din Munții Caucaz, iar **cele mai mici altitudini** (sub 0 m) în Olanda (în regiunea *polderelor* – uscat obținut de sub apele mării prin îndiguire și desecare) și în Câmpia Precaspică (- 28 m).

b. treptele majore de relief: câmpie (0-300 m), dealuri și podișuri (300-1000 m) și munți (peste 1000 m).

c. modul de formare:

- **câmpiile** s-au format prin **depunerea sedimentelor**: Câmpia Nord-Europeană, Câmpia Europei de Est, Câmpia Finlandei (acestea au fost modelate și de calota glaciară cuaternară), Câmpia Padului, Câmpia Panonică, Câmpia Română, Câmpia Niprului, Câmpia Londrei, Bazinul Parizian;
- **podîșurile**: Podișul Suediei (Norland), Podișul Finlandei (acestea au fost modelate și de calota glaciară cuaternară), Podișul Bavariei, Podișul Podolic, Podișul Ardeni, Meseta Spaniolă (Podișul Castiliei), Podișul Boemiei etc.
- **munții** s-au format prin:
 - **erupții vulcanice**: Munții Caucaz, Munții Apenini, Munții Carpați, Masivul Central Francez;
 - **încrețirea scoarței terestre în orogeneza**:
 - caledoniană: Munții Penini (sub 1000 m), Munții Scoției (sub 1000 m), Munții (Alpii) Scandinaviei (sub 2500 m);
 - hercinică: Munții Ural (sub 2000 m), Masivul Central Francez (sub 2000 m), Munții Pădurea Neagră (sub 1500 m);
 - alpină: Munții Balcani (Stara Planina) (peste 2000 m), Munții Carpați (peste 2500 m), Munții (Alpii) Dinarici (peste 2500 m), Munții Pindului (sub 3000 m), Munții Apenini (sub 3000 m), Munții Pirinei (peste 3000 m), Cordiliera Betică (peste 3000 m), Munții Alpi (peste 4000 m), Munții Caucaz (peste 5000 m).

d. categorii (tipuri) de roci: câmpiile sunt alcătuite din roci sedimentare (argile, nisipuri, pietrișuri), iar munții din roci metamorfice (șisturi cristaline), dar și din roci vulcanice (M.Caucaz, M.Apenini, M.Carpați, Masivul Central Francez) și roci sedimentare (calcare) (M.Alpi, M.Caucaz, M.Dinarici, M.Carpați, M.Pindului, Masivul Central Francez, M.Penini etc).

2. Tipuri genetice de relief

a. relieful glaciărilor:

- este rezultatul acțiunii ghețarilor (de calotă și montani) care s-au format în perioada glaciară cuaternară (pleistocen) în Europa Nordică și în munții cu altitudini mai mari de 2000 m;
- este reprezentat de: aliniamente de morene, depresiuni lacustre (în nordul Europei: nordul Câmpiei Nord-Europene, Câmpiei Europei de Est, Câmpia și Podișul Finlandei, Podișul Suediei) și circuri, văi, morene glaciare (în Munții Caucaz, Alpi, Pirinei, Carpați, Dinarici, Balcani, Cordiliera Betică);
- în prezent, există calotă glaciară în Islanda și ghețari montani în munții cu altitudini de peste 3000 m (M.Caucaz, M.Alpi, M.Pirinei) și în Alpii Scandinaviei (la peste 2000 m).

b. relieful carstic: este format pe roci carstificabile (calcare, sare), fiind reprezentat de peșteri și chei; este reprezentativ în Podișul Karst, din Slovenia, unde a fost studiat pentru prima oară. Este prezent în Munții Alpi, Munții Dinarici, Munții Carpați, Masivul Central Francez etc.

c. relieful vulcanic: este reprezentat de conuri și cratere vulcanice și există în munții formați prin erupții vulcanice (M.Caucaz, M.Apenini, M.Carpați, Masivul Central Francez). În prezent **vulcani activi** sunt: Vezuviu, Etna, Stromboli (în Italia), Santorini (Grecia), aflați în sudul Europei, în zona de subducție a plăcii tectonice africane sub cea euro-asiatică și vulcanul Hekla (în Islanda – insulă vulcanică, situată pe riftul medio-atlantic, la contactul dintre plăcile tectonice euro-asiatică și nord-americană).

d. relieful litoral este reprezentat de diferite tipuri de țărmuri: *țărni cu fiorduri* (Norvegia); *țărni cu canale sau dalmatic* (vestul Croației); *țărni cu delte* (Volga, Dunăre, Pad, Ebro, Rhon, Vistula), formate datorită amplitudinilor mici ale mareelor sau lipsei acestora; *țărni cu estuare* (Elba, Tamisa, Sena, Loire, Garonne, Tejo etc.), formate datorită amplitudinilor mari ale mareelor; *țărni cu lagune* (lagunele sunt foste golfuri barate de cordoane de nisip): țărmurile Mării Baltice (nordul Germaniei, Poloniei), țărmul Mării Negre (sistemul lagunar Razim - Sinoie); *țărni antropice* (polderile olandeze).

3. Unități majore de relief (fig. 2)

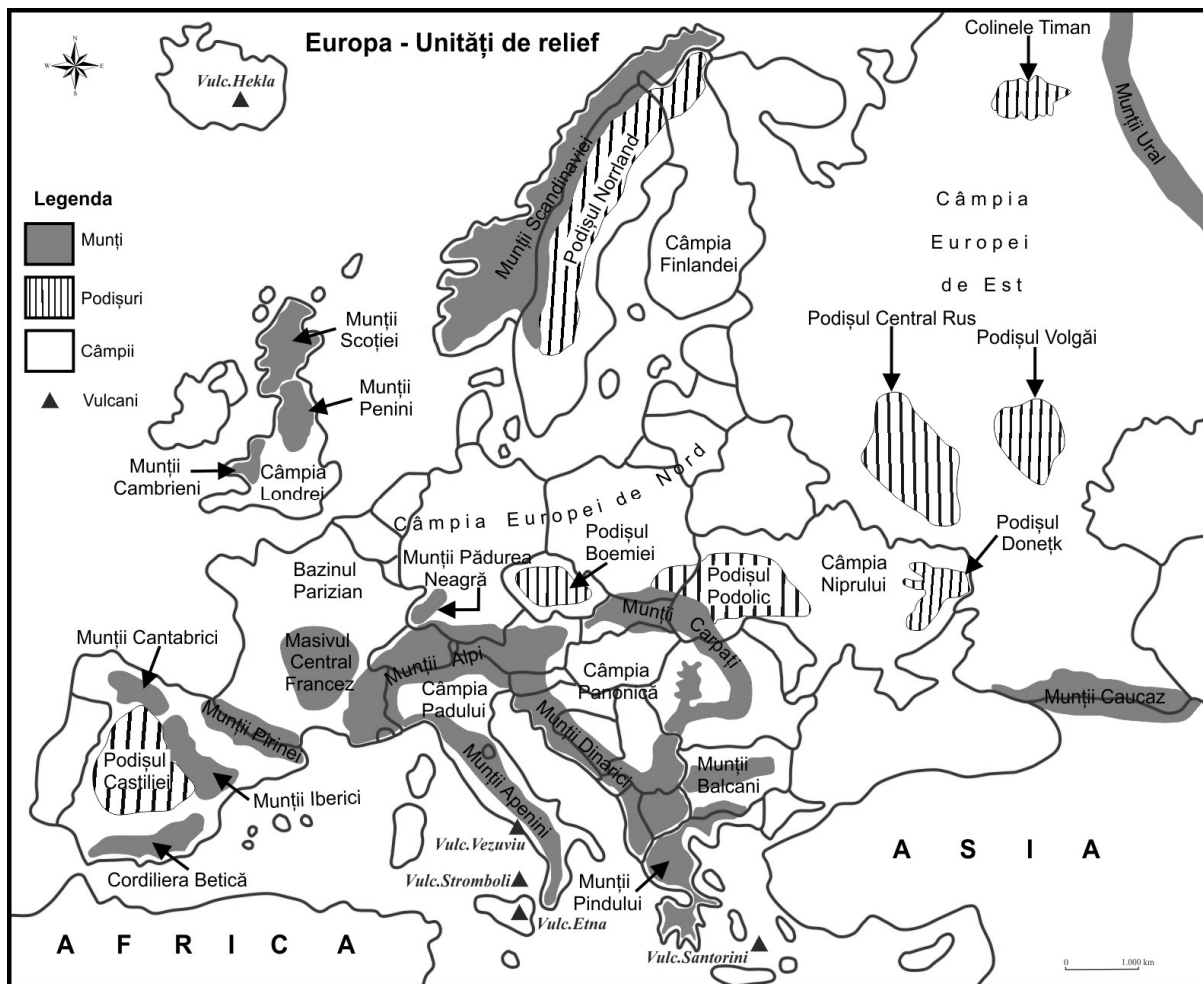

Fig. 2 – Europa: unități majore de relief

FIȘĂ DE LUCRU

I. Încercuieți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. În Europa altitudini de peste 4000 m se înregistrează în Munții:

a. Alpi	b. Apenini	c. Carpați	d. Pirinei
---------	------------	------------	------------
2. Peșterile și cheile sunt forme ale reliefului:

a. carstic	b. glaciar	c. litoral	d. vulcanic
------------	------------	------------	-------------
3. Vulcanul Hekla este situat în insula:

a. Cipru	b. Creta	c. Islanda	d. Sicilia
----------	----------	------------	------------
4. Circurile, văile și morenele sunt forme ale reliefului:

a. carstic	b. glaciar	c. litoral	d. vulcanic
------------	------------	------------	-------------
5. Țărnul dalmatic este prezent pe teritoriul statului:

a. Croația	b. Germania	c. Italia	d. Norvegia
------------	-------------	-----------	-------------

II. Precizați:

1. numele statului pe teritoriul căruia s-au amenajat poldere
2. numele statului pe teritoriul căruia se află fiorduri
3. numele statului pe teritoriul căruia există calotă glaciară actuală
4. numele a două lanțuri montane în care există ghețari montani actuali
5. numele a două fluvii care formează deltă la gura de vărsare

III. Completați tabelul de mai jos, marcând căsuța corespunzătoare fiecărei unități de relief :

Unități de orogen			
Unități de relief	caledoniene	hercinice	alpine
Munții Caucaz			
Munții Alpi			
Munții Pirinei			
Masivul Central Francez			
Munții Penini			
Munții Ural			
Munții Carpați			
Munții Apenini			
Munții Scandinaviei			
Munții Scoției			
Munții Dinarici			
Munții Pădurea Neagră			

IV. Prezentați trei deosebiri între **relieful** Munților Alpi și **relieful** Câmpiei Europei de Est.

Notă 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele caracteristici ale reliefului: mod de formare, altitudini, categorii/tipuri de roci, tipuri genetice de relief, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă unitățile de relief vor fi tratate comparativ și nu separat. Pentru tratarea separată a celor două unități de relief se acordă jumătate din punctaj.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

V. Prezentați:

1. o cauză a prezenței vulcanismului în sudul Europei. **Precizați** numele a doi vulcani activi din această regiune geografică.

.....

.....

.....

.....

2. o cauză care explică prezența ghețarilor actuali în Munții Caucaz.

.....

.....

.....

.....

RELIEFUL ROMÂNIEI

1. Caractere generale ale reliefului:

- modul de formare
- altitudinea
- categorii/tipuri de roci
- treapta de relief
- tipurile genetice de relief
- fragmentarea/dispunerea depresiunilor

2. Unități majore de relief (fig. 3)

CARPAȚII ORIENTALI cuprind:

1. Grupa Nordică a Carpaților Orientali (Carpații Maramureșului și Bucovinei) prezintă următoarele **caractere generale ale reliefului**:

- **Mod de formare:** s-a format prin erupții vulcanice și prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- **Altitudini:** peste 2000 m (maxima în Vârful Pietrosu 2 303 m, din Munții Rodnei);
- **Categorii/tipuri de roci:** roci vulcanice, roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare cutate (fliș);
- **Tipuri genetice de relief:** relief glaciatic și relief vulcanic;
- **Fragmentare:** este fragmentată de depresiuni intramontane.

2. Grupa Centrală a Carpaților Orientali (Carpații Moldo-Transilvani):

- s-a format prin erupții vulcanice și prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini peste 2000 m (maxima în Vârful Pietrosu 2 100 m, din Munții Călimani);
- este alcătuită din roci vulcanice, roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare cutate (fliș);
- tipuri genetice de relief: relief vulcanic, relief glaciatic și relief carstic și relief ruiform, pe conglomerate;
- este fragmentată de depresiuni intramontane.

3. Grupa Sudică a Carpaților Orientali (Carpații Curburii):

- s-a format doar prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini sub 2000 m (maxima în Vârful Ciucaș 1 954 m, din Munții Ciucaș);
- este alcătuită doar din roci sedimentare cutate (fliș);
- tipuri genetice de relief: relief ruiform, pe conglomerate și relief carstic;
- este fragmentată de depresiuni intramontane (Depresiunea Brașovului este cea mai mare depresiune intramontană din țară).

CARPAȚII MERIDIONALI cuprind:

1. Grupa Munților Bucegi:

- s-a format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini de peste 2500 m (maxima în Vârful Omu 2 505 m, din Munții Bucegi);
- este alcătuită din roci sedimentare (calcare, conglomerate) și roci metamorfice (șisturi cristaline);
- tipuri genetice de relief: relief glaciatic, relief carstic și relief ruiform, pe conglomerate („Babele” și „Sfinxul” din Munții Bucegi);
- este fragmentată de Culoarul depresionar Rucăr-Bran.

2. Grupa Munților Făgăraș:

- s-a format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini de peste 2500 m: reprezintă cel mai înalt sector carpatic, înregistrând cele mai mari altitudini din țară în Vârful Moldoveanu (2 544 m) și Negoiu (2 535 m), din Munții Făgăraș;
- este alcătuită, în principal, din roci metamorfice (șisturi cristaline);
- tipuri genetice de relief: relief glaciatic, foarte bine dezvoltat;
- se caracterizează printr-o masivitate accentuată (**nu** este fragmentată de depresiuni intramontane).

3. Grupa Munților Parâng:

- s-au format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini peste 2500 m (maxima în Vârful Parângul Mare 2 519 m, din Munții Parâng);
- este alcătuită din roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare (calcare);
- tipuri genetice de relief: relief glaciatic și relief carstic;
- se caracterizează prin masivitate.

4. Grupa Munților Retezat-Godeanu:

- s-a format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini peste 2500 m (maxima în Vârful Peleaga 2 509 m, din Munții Retezat);
- este alcătuită din roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare (calcare);
- tipuri genetice de relief: relief glaciatic și relief carstic;
- se caracterizează prin masivitate.

CARPAȚII OCCIDENTALI cuprind:

1. Munții Banatului:

- s-au format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini sub 1500 m (maxima în Vârful Semenic 1 446 m, din Munții Semenic);
- sunt alcătuiți din roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare (calcare);
- există relief carstic;
- sunt fragmentați de depresiuni intramontane.

2. Munții Poiana Ruscă:

- s-au format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- altitudini sub 1500 m (maxima în Vârful Padeș 1 374 m);
- sunt alcătuiți din roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare (calcare);
- există relief carstic;
- sunt masivi.

3. Munții Apuseni:

- s-au format prin încrețirea scoarței terestre și prin erupții vulcanice în orogeneza alpină;
- altitudini sub 2000 m (maxima în Vârful Bihor 1 849 m, din Munții Bihor);
- sunt alcătuiți din toate tipurile de roci (metamorfice, vulcanice, sedimentare - mai ales calcare) dispuse dezordonat, ceea ce determină un „mozaic petrografic”;
- există: relief vulcanic și relief carstic (foarte bine dezvoltat);
- sunt fragmentați de depresiuni intramontane și depresiuni-golf.

SUBCARPAȚII cuprind:

1. Subcarpații Moldovei

2. Subcarpații Curburii

3. Subcarpații Getici

- s-au format prin încrețirea scoarței terestre la sfârșitul orogenezei alpine;
- altitudini între 300-900 m, iar Subcarpații Getici depășesc 1000 m; cele mai înalte dealuri sunt:
 - Culmea Pleșului 911 m în Subcarpații Moldovei;
 - Măgura Odobești 996 m în Subcarpații Curburii;
 - Dealul Chiciora 1218 m în Subcarpații Getici;
- sunt alcătuiți din roci sedimentare (argile, marne, nisipuri, pietrișuri, sare);
- tipuri genetice de relief:
 - relief carstic, pe sare;
 - relief pe argile, cu alunecări de teren;
- sunt fragmentați de: depresiuni submontane (Subcarpații Moldovei) și depresiuni submontane și intracolinare (Subcarpații Curburii și Getici).

DEALURILE DE VEST cuprind:

1. Dealurile Silvaniei situate în nord, sunt cele mai întinse și mai înalte (500-600 m);

2. Dealurile Crișene situate în centru;

3. Dealurile Banatului situate în sud, între care se remarcă **Dealurile Lipovei**.

- s-au format prin depunerea sedimentelor;
- altitudinile sunt cuprinse între 200 și 400 m;
- sunt alcătuite din roci sedimentare (argile, marne, nisipuri, pietrișuri);
- există relief pe argile, cu alunecări de teren.

DEPRESIUNEA COLINARĂ A TRANSILVANIEI cuprinde în centru **Podișul Transilvaniei**:

1. **Podișul Someșan** (situat în NV);
2. **Câmpia Transilvaniei** (situată în centru; poartă denumirea de „câmpie” deoarece se caracterizează prin relief relativ neted, altitudini joase 400-500 m și este cultivată agricol);
3. **Podișul Târnavelor** (situat în sud).

- s-a format prin depunerea sedimentelor;

- înregistrează altitudini de 500-700 m, dar în Câmpia Transilvaniei sunt 400-500 m;

- este alcătuit din roci sedimentare (argile, marne, nisipuri, pietrișuri, sare);

- tipuri genetice de relief:

- domuri gazeifere (sunt boltiri ale scoarței terestre care conțin gaz metan) se află în Câmpia Transilvaniei și Podișul Târnavelor;
- relief carstic, pe sare;
- relief pe argile, cu alunecări de teren.

PODIȘUL MOLDOVEI cuprinde:

1. **Podișul Sucevei** (situat în NV);

2. **Câmpia Moldovei (Jijiei)** (situată în NE) - se numește „câmpie” deoarece relieful este relativ neted, altitudine sunt reduse și este cultivată agricol;

3. **Podișul Bârladului** (situat în S).

- s-a format prin sedimentare;

- înregistrează altitudini cuprinse între 200-600 m:

- Podișul Sucevei : 500-600 m (maxima în Dealul Ciungi 688 m);
- Câmpia Moldovei (Jijiei): 200-250 m (maxima în Dealul Cozancea 265 m);
- Podișul Bârladului: 400-500 m (maxima în Dealul Doroșan 561 m).

- este alcătuit din roci sedimentare (argile, marne, gresii, nisipuri, pietrișuri);

- tipuri genetice de relief:

- platouri structurale (interfluvii netede) și cuate (dealuri cu formă asimetrică, având un versant cu înclinare mare și altul prelung și cu pantă lină);
- relief pe argile, cu alunecări de teren.

PODIȘUL DOBROGEI cuprinde:

1. Masivul Dobrogei de Nord:

- s-a format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza caledoniană (Podișul Casimcei - este cea mai veche unitate de relief din țară) și orogeneza hercinică (Munții Măcin);

- altitudini de 300-400 m (maxima în Vârful Greci 467 m, din Munții Măcin);

- este alcătuit din granit (Munții Măcin), calcare și șisturi verzi (în Podișul Casimcei - șisturile verzi sunt cele mai vechi roci din țară);

- există relief carstic.

2. Podișul Dobrogei de Sud:

- s-a format prin sedimentare;

- altitudini în jur de 200 m;

- este alcătuit din calcare acoperite cu löess;

- tipuri genetice de relief:

- relief litoral reprezentat de faleză și plajă;
- relief pe löess cu crovuri (excavațiuni rotunjite formate prin tasarea löessului);
- relief carstic.

PODIȘUL GETIC (Piemontul Getic):

- s-a format prin sedimentare la poalele unor unități de relief înalte, de aceea se numește și piemont;

- este alcătuit din roci sedimentare (pietrișuri, nisipuri, argile, marne);

- înregistrează altitudini de 600-700 m, în nord și 200-300 m, în sud (maxima 771 m în nordul Dealurilor Argeșului);

- tipuri genetice de relief:

- relief piemontan, puternic fragmentat de văile râurilor, în interfluvii netede, sub formă de platforme, care înclină de la nord la sud;
- relief pe argile, cu alunecări de teren.

PODIȘUL MEHEDINȚI:

- s-a format prin încrețirea scoarței terestre în orogeneza alpină;
- este alcătuit din roci metamorfice (șisturi cristaline) și roci sedimentare (calcare);
- înregistrează altitudini de 500 – 700 m (maxima 887 m în Dealurile Izvernei);
- există relief carstic.

CÂMPIA ROMÂNĂ cuprinde:

1. **Sectorul Vestic (Câmpia Olteniei)**, situată în vest, între râul Olt și Dunăre, străbătută de râul Jiu);
 2. **Sectorul Central** (situat între râurile Olt și Argeș);
 3. **Sectorul Estic** (situat la est de râul Argeș, unde se află **Câmpia Bărăganului** - cea mai extinsă subdiviziune a Câmpiei Române).
- s-a format prin sedimentare;
 - este alcătuită din roci sedimentare (argile, nisipuri, pietrișuri acoperite cu löess);
 - înregistrează altitudini medii în jur de 100-150 m (maximă este de 300 m în Câmpia Piteștiului);
 - tipuri genetice de relief:
 - relief eolian/relief pe nisipuri, cu dune în sudul Câmpiei Olteniei și în Câmpia Bărăganului;
 - relief pe löess, reprezentat de crovuri.

CÂMPIA DE VEST:

- s-a format prin sedimentare;
- este alcătuită din roci sedimentare (argile, nisipuri, pietrișuri, löess);
- înregistrează altitudini de 100-150 m (maximă este de 190 m în Câmpia Vingăi);
- tipuri genetice de relief:
 - relief eolian/relief pe nisipuri, cu dune în Câmpia Carei;
 - relief pe löess reprezentat de crovuri.

DELTA DUNĂRII:

- **este cea mai nouă unitate majoră de relief a țării**, care s-a format prin umplerea cu sedimente a unui vechi golf al Mării Negre, pe o platformă continentală netedă și extinsă;
- factorii care contribuie la formarea deltei sunt **Dunărea și Marea Neagră**, prin:
 - cantitatea mare de sedimente/aluviuni transportată și depusă de Dunăre;
 - marea redusă și curenți circulari în apele Mării Negre.
- este o câmpie în formare prin procese de sedimentare/aluvionare;
- **este cea mai joasă unitate majoră de relief a țării**, înregistrând altitudini medii de 0,5 m și altitudinea maximă de 12,4 m în Grindul Letea;
- **relieful pozitiv** (uscatul deltaic) este reprezentat de **grinduri** (suprafețe de uscat mai extinse și mai înalte) și **ostroave** (uscatul ocupă ≈ 25% din suprafața deltei);
- **brațele principale** sunt: **Chilia** (în nord), **Sulina** (în centru) și **Sfântu Gheorghe** (în sud).

România - unități și subunități de relief

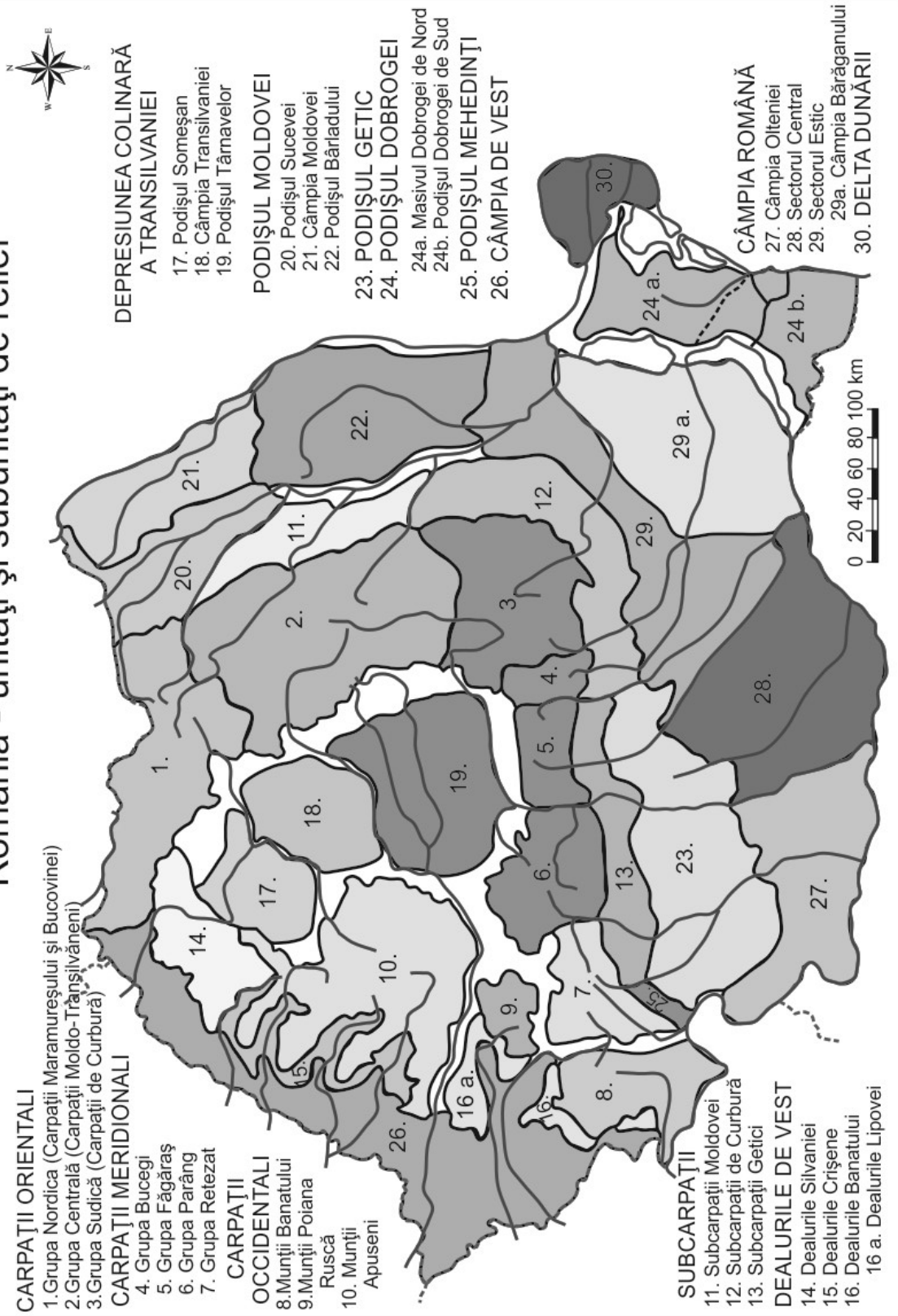
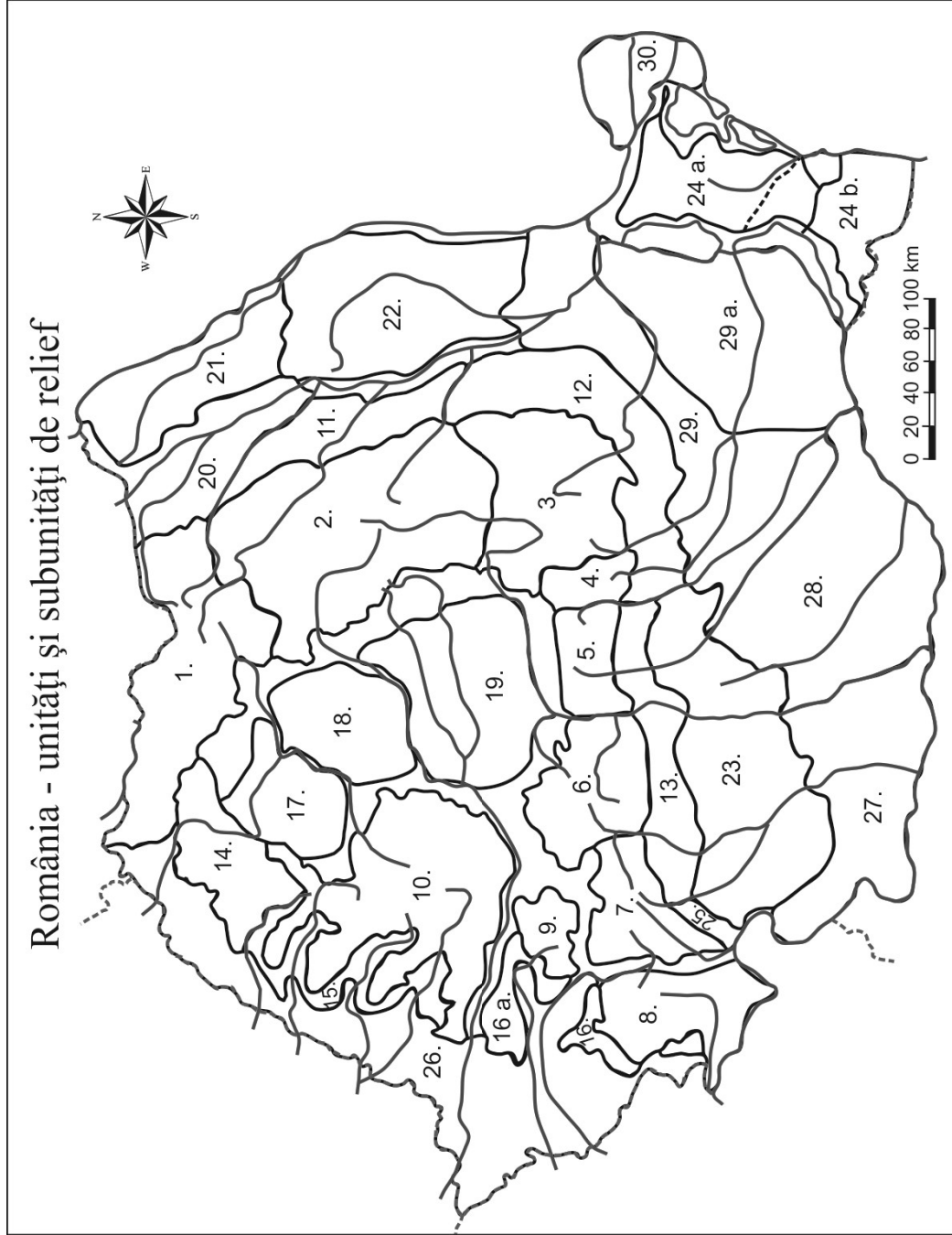

Fig. 3 - Unitățile și subunitățile de relief ale României

FIȘĂ DE LUCRU

I. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect:

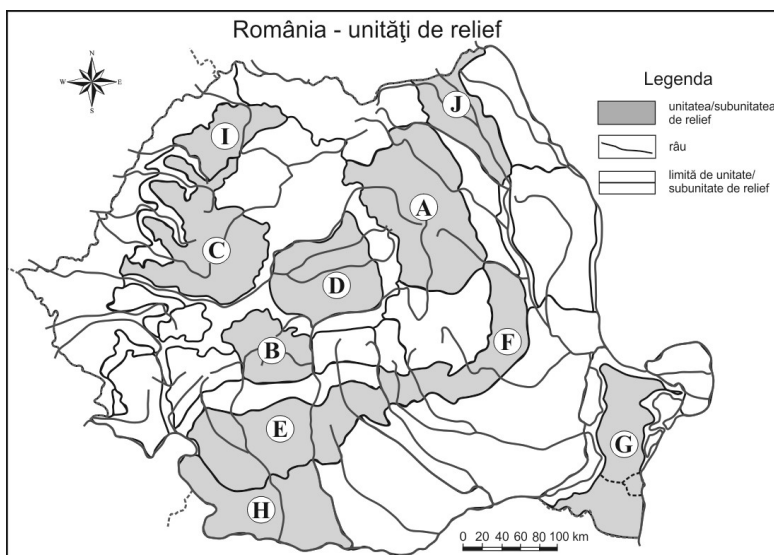
1. Cele mai mari altitudini din țară se înregistrează în unitatea de relief numită:
a. Câmpia de Vest b. Delta Dunării c. Munții Făgăraș d. Podișul Moldovei
2. Domurile gazeifere sunt tipuri de relief prezente în:
a. Grupa Retezat b. Podișul Getic c. Podișul Moldovei d. Podișul Târnavelor
3. Cea mai veche unitate de relief din țară, după modul de formare, este:
a. Delta Dunării b. Câmpia de Vest c. Podișul Dobrogei d. Podișul Mehedinți
4. Crovurile, formele de relief rezultate prin tasarea löessului, se află în:
a. Câmpia Bărăganului b. Câmpia Transilvaniei
c. Munții Banatului d. Podișul Someșan
5. Uscatul din Delta Dunării este reprezentat de:
a. crovuri b. domuri c. dune d. grinduri

II. Completați spațiile libere cu răspunsul corect:

1. Cea mai nouă și mai joasă unitate majoră de relief a țării este
2. Carpații s-au format în orogeneza
3. *Sfinxul* și *Babele* sunt forme de relief din Munții
4. Cea mai mare depresiune intramontană se numește
5. Șisturile verzi intra în alcătuirea petrografică a Podișului

III. Pe baza hărții de mai jos precizați numele unităților sau subunităților de relief marcate cu litere de la A la J:

- A.....
B.....
C.....
D.....
E.....
F.....
G.....
H.....
I.....
J.....

IV. Prezența o cauză care explică prezența reliefului glaciatic în Carpații Meridionali.

.....
.....

V. Precizați doi factori care favorizează producerea alunecărilor de teren în Subcarpații Curburii.

.....
.....

VI. Realizați următoarele comparații privind caracteristicile reliefului, utilizând harta de la exercițiul III.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

1. Prezentați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **B** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **E**.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Prezentați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **C** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **H**.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Prezentați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **G**.

.....

.....

.....

.....

.....

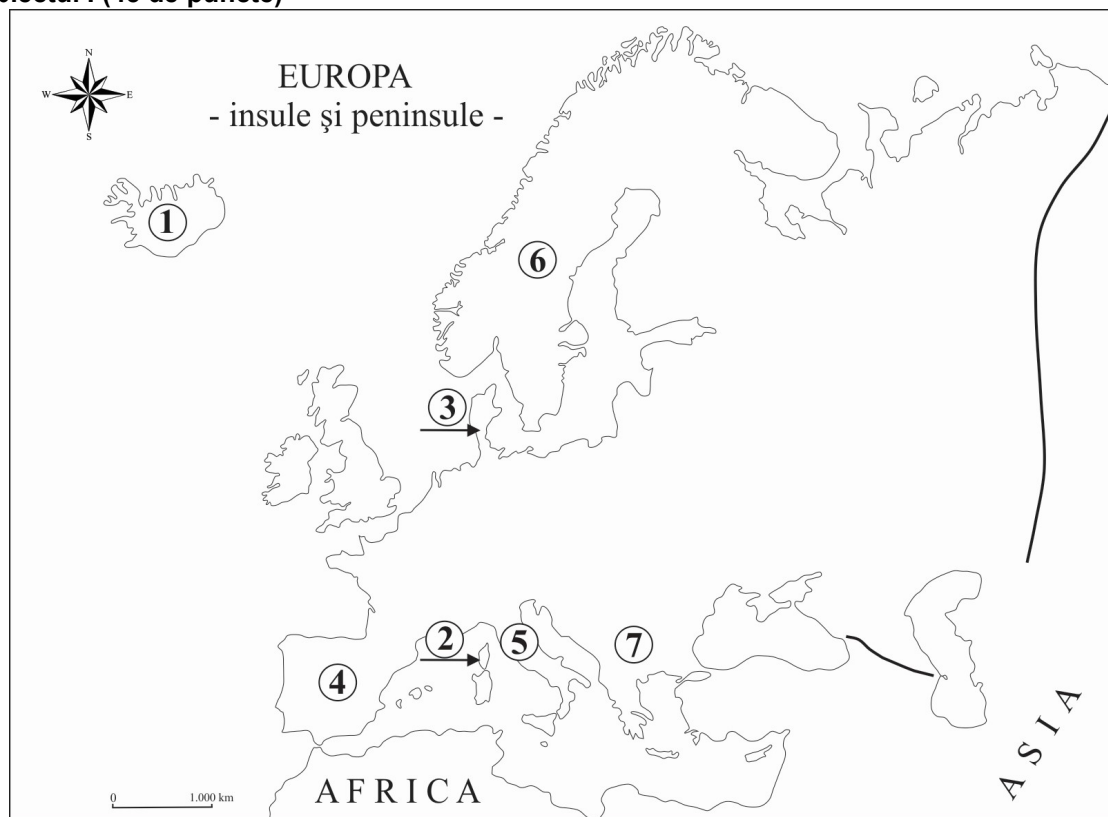
.....

.....

.....

Test 1

Subiectul I (45 de puncte)

Harta de mai sus se referă la subiectul I A și B. Pe hartă sunt marcate cu numere articulațiile țărmurilor Europei (insule și peninsule).

A. Precizați:

1. numele insulelor marcate, pe hartă, cu numerele 1 și 2;
2. numele peninsulelor marcate, pe hartă, cu numerele 3 și 4.

12 puncte

B. Completați spațiile libere cu răspunsul corect:

1. Munții Apenini sunt situați în peninsula marcată, pe hartă, cu numărul
2. Munții Pirinei sunt situați în nord-estul peninsulei marcate, pe hartă, cu numărul
3. Țărmlul cu fiorduri este specific peninsulei marcate, pe hartă, cu numărul
4. Munții Balcani se află în peninsula marcată, pe hartă, cu numărul

16 puncte

C. Prezentați trei deosebiri între relieful Munților Carpați și relieful Câmpiei Panonice.

Notă 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele caracteristici ale reliefului: mod de formare, altitudini, categorii/tipuri de roci, tipuri genetice de relief, fragmentare, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă unitățile de relief vor fi tratate comparativ și nu separat. Pentru tratarea separată a celor două unități de relief se acordă jumătate din punctaj.

9 puncte

D. Prezentați:

1. o cauză a vulcanismului din Marea Mediterană (3 puncte) și precizați numele unui vulcan activ din această regiune (2 puncte).
2. o cauză a prezenței ghețarilor actuali în Munții Pirinei (3 puncte).

8 puncte